

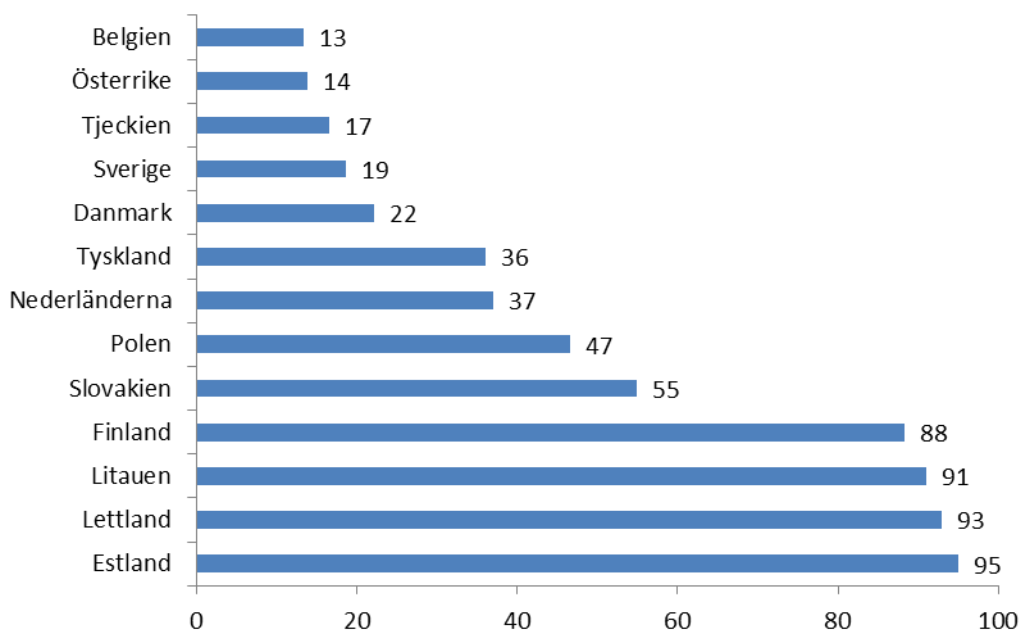
Det ryska importstoppets påverkan på mjölksektorn i Sverige

- Den svenska marknaden för mjölk och mjölkprodukter påverkas främst indirekt av det ryska importstoppet.
- I flera andra EU-länder har effekterna varit betydligt mer kännbara, framför allt i Finland och de baltiska staterna som i vanliga fall säljer stora volymer till Ryssland.
- EU har infört krisåtgärder för att dämpa effekterna. Krisåtgärderna omfattar förlängd interventionsperiod för smör och skummjörkspulver samt stöd till privat lagring av ost, smör och skummjörkspulver.

Begränsad direkt effekt på den svenska marknaden

I början av augusti stoppade Ryssland importen av bland annat mjölk och mjölkprodukter från EU och från en del andra länder. Detta fick omedelbara konsekvenser i länder som har en stor export till Ryssland, som till exempel Finland, Estland, Lettland och Litauen.

För Sveriges del tycks importstoppet hittills inte ha haft någon större direkt effekt. Den enda produkt som exporteras från Sverige till Ryssland är ost. De senaste fem åren har den exporterade kvantiteten varierat mellan 400 och 1 200 ton. Det motsvarar 2-7 % av den svenska ostexporten.

Figur 1. Andel av respektive lands ostexport som 2013 exporterades till Ryssland; procent av värdet

Källa: Eurostat

Det svenska genomsnittliga avräkningspriset på mjölk var under året som högst i februari med 3,78 kr/kg. I augusti hade det genomsnittliga priset sjunkit till 3,38 kr/ kg. Det är troligt att avräkningspriset kommer att sjunka ytterligare under hösten.

Det svenska avräkningspriset påverkas av sjunkande priser på mjölkprodukter på världsmarknaden. Förutom Rysslands importstopp pressar ett utökat utbud av mjölk från EU, USA och Nya Zeeland samt Kinas minskade import de senaste månaderna världsmarknadspriserna. Mjölkproduktionen inom EU ökade med 4,9 % under första halvåret 2014.

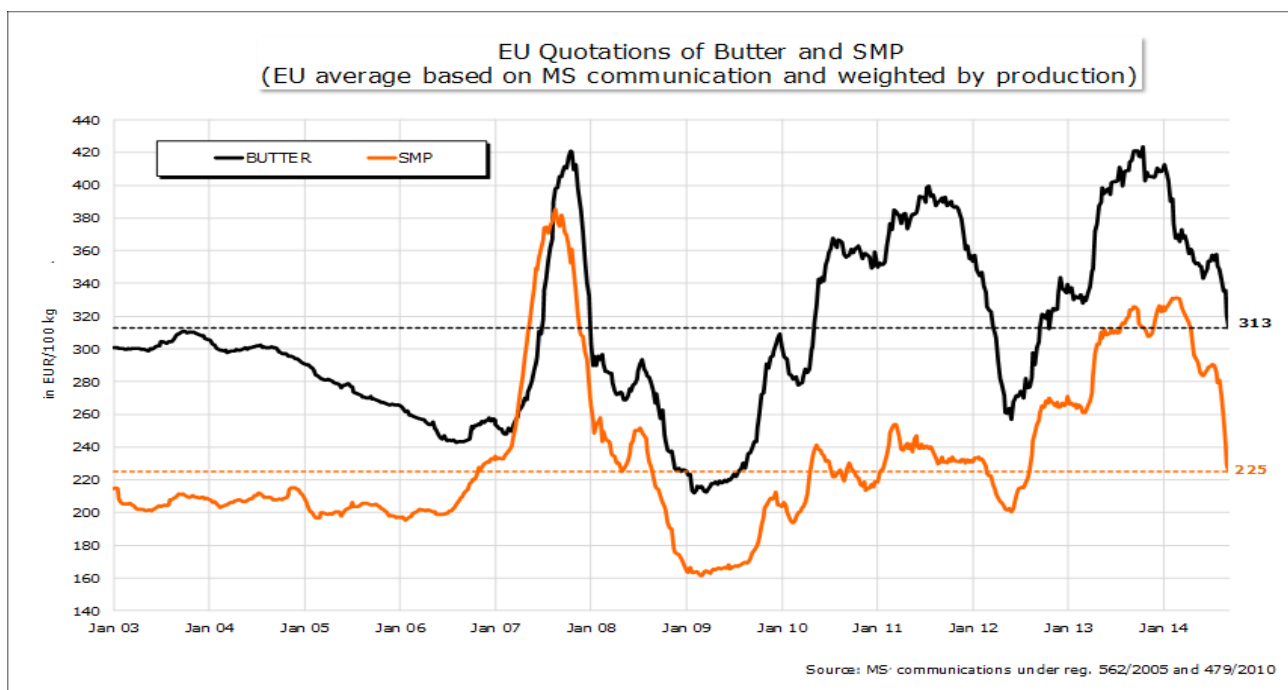
Priserna sjunker i EU

Enligt statistik från kommissionen berörs 1,5 % av EU:s mjölkproduktion av Rysslands importstopp. Det är främst exporten av ost som drabbas hårt eftersom 33 % av EU:s ostexport går till Ryssland. Det motsvarar 2,6 % av produktionen inom unionen. De länder som exporterar mest ost till Ryssland är Finland, Estland, Lettland och Litauen. Även Nederländerna, Tyskland och Polen har en förhållandevis stor export av ost till Ryssland. När det gäller smör och skummjörkspulver exporteras 1,7 respektive 2 % av EU:s produktion till Ryssland.

De genomsnittliga priserna inom EU på smör och skummjörkspulver började dock sjunka redan i mars dvs flera månader innan importstoppet.. Efter Rysslands importstopp i augusti har priserna sjunkit i snabbare takt. Det finns tecken på att takten på prissänkningarna nu börjat avta.

Det genomsnittliga priset på skummjörkspulver låg i början av september 31 % lägre än motsvarande vecka 2013. Trots det låg priset 33 % över interventionsprisnivå.

Det genomsnittliga priset på smör låg 26 % lägre än motsvarande vecka 2013 men 41 % över interventionsprisnivå.

Figur 2. Genomsnittliga EU-priser för smör och skummjölkspulver.

Källa: EU-kommissionen

De genomsnittliga prisnivåerna på Cheddar och Edam låt 6-8 % under förra årets nivå i september.

Vad händer inom EU?

Den 4 september beslutade EU om krisåtgärder för mjölksektorn. Krisåtgärderna omfattade:

- Privat lagring av smör och skummjölkspulver till och med 31 december 2014,
- Privat lagring av maximalt 155 000 ton ost till och med 31 december 2014,
- Förlängd interventionsperiod för smör och skummjölkspulver från 30 september till 31 december 2014.

Privat lagring innebär att EU ger stöd för att lagra produkter. Företagen som tar emot stöd måste då binda sig att lagra produkter en viss tid. Stödet används främst för att jämna ut säsongsvariation.

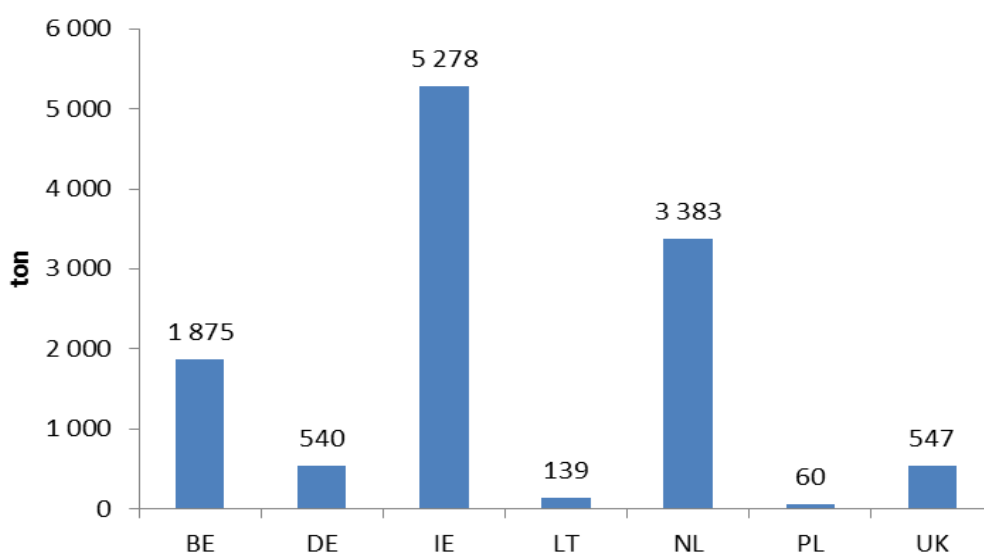
Intervention innebär att EU köper upp produkter till ett visst förutbestämt pris. Det är bara intressant för företagen när priset fallit under den förutbestämda nivån. Intervention aktiveras därför bara vid allvarigare störningar på marknaden. EU säljer sedan ut produkterna när marknadssituationen förbättrats.

Till och med den 28 september hade varken smör eller skummjörkspulver köpts upp till intervention i något EU-land.

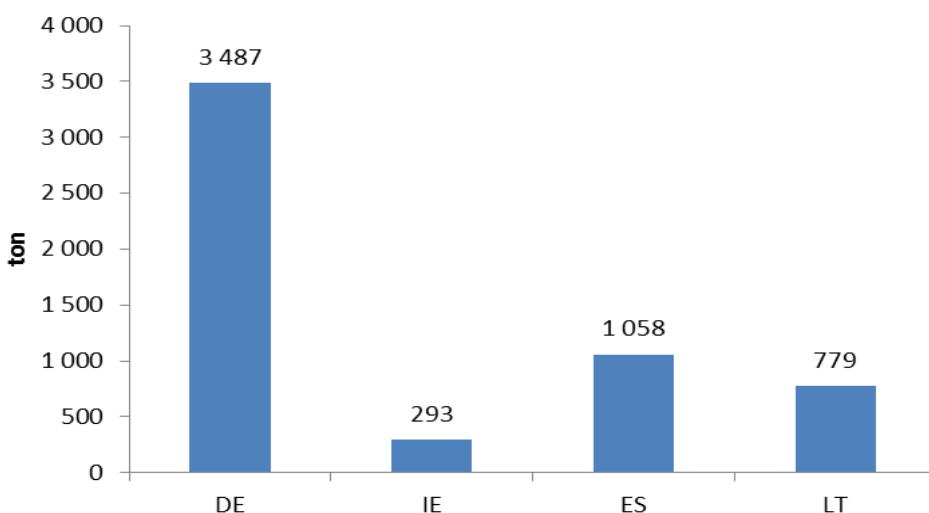
Intresset har varit något större för privat lagring av smör och skummjörkspulver. Totalt har det inkommit ansökningar om stöd för cirka 11 800 ton smör och 5 600 ton skummjörkspulver.

Omkring 73 % av kvantiteterna som det sökts stöd för kommer från Irland och Nederländerna.

Figur 3. Ansökningar om privat lagring smör t.o.m.28 september

Intresset för privat lagring av skummjörkspulver har varit störst i Tyskland och Spanien.

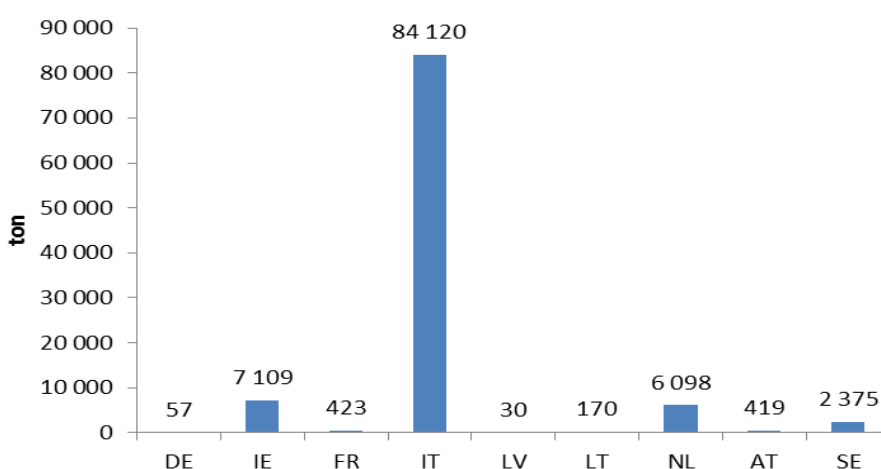

Figur 4. Ansökningar om privat lagring skummjörkspulver t.o.m. 28 september

Störst har intresset varit för privat lagring av ost. Stödet var begränsat till 155 000 ton ost vilket motsvarar cirka 7 månaders export till Ryssland. Från den 8 till 22 september kom ansökningar om stöd för 100 803 ton. Drygt 83 % av den ansökta kvantiteten (84 000 ton) kom från Italien. Italien exporterade totalt 85 200 ton till tredje land under 2013 varav 7 200 ton gick till Ryssland.

Kommissionen gick in och stoppade systemet med privat lagring av ost från den 23 september trots att man inte kommit upp i den maximala kvantiteten. De motiverade sitt beslut med att en stor del av ansökningarna kom från områden som normalt inte har någon större handel med Ryssland.

Figur 5. Ansökningar privat lagring smör

Oklart hur det blir framöver

Krisåtgärderna i form av intervention och privat lagring gäller till årsskiftet. Om de kommer att förlängas vet vi inte idag. Det är oklart om kommissionen kommer att föreslå någon form av riktat stöd till främst Finland och de baltiska staterna på grund av deras stora förlust av ostexport.

Krisåtgärderna syftar till att stabilisera marknaden medan den anpassar sig till den nya situationen. Men eftersom de sjunkande priserna beror på både det ryska importstoppet och en ökande produktion behövs anpassningar på flera sätt

En dämpning av produktionsökningarna, i främst EU, USA och Nya Zeeland, skulle hjälpa till att stabilisera priserna. När det gäller det ryska importstoppet kan man inom andra segment se flera olika anpassningsmönster:

- helt nya destinationer,
- ändrade handelsströmmar (länderna ”byter” destinationer)
- nya vägar in i Ryssland, dvs. ökad handel med närliggande länder.

Det är därför viktigt att de stora producentländerna inom EU lyckas med detta pussel.

Kontaktperson

Eva Jirskog, telefon 036-15 51 11